

нальных библиотек «Формирование и использование электронных ресурсов библиотек России 23–24 октября 2012 г. / Я.Л. Шрайберг. – Режим доступа: www.nlr.ru/news/20121023/Shrayberg.pps.

*Сомова О.М.
м. Харків, Україна*

ЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ В ОСВІТІ

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства, а також соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні, вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави. У першу чергу це стосується реформування освіти. Стрімкий розвиток нових комп'ютерних технологій та впровадження їх в Україні за останні наклали відбиток на особистості студентів, на увесь процес навчання та виховання у вищій школі. Використання у навчальному процесі комп'ютерної техніки виводить на якісно-новий рівень процес підготовки конкурентоспроможних спеціалістів. Але при цьому потрібен і новий підхід до процесу навчання. Тому питання про формування медіакомпетентності всіх учасників навчання є особливо актуальним.

У даний час проходить активна комп'ютеризація навчальних закладів і навчального процесу. У зв'язку з цим стає відчутною нестача комп'ютерних методичних посібників. Слід зазначити, що зараз спостерігається також брак сучасних паперових підручників у вищих навчальних закладах, або повна їх відсутність. Тому актуальним стає питання розробки та впровадження навчальних комп'ютерних програм, які б дозволяли вирішити проблему браку підручників, дозволяли б здійснювати продуктивний процес навчання і контролю знань. Також у зв'язку з переходом вищої освіти на Болонську систему, студентам відводиться велика кількість годин для самостійної роботи, а паперові підручники менш орієнтовані на допомогу у самостійній роботі, ніж інтерактивні посібники. Їх переваги: електронний підручник адаптований до конкретної теми; відразу вказує на помилки, які зробив саме цей конкретний студент; може не дозволити перейти до наступної теми, поки попередня не засвоєна на належному рівні. Електронні посібники мають зворотний зв'язок, реагують на рівень знань учня («розумний підручник»).

Мета статті – розглянути сутність і призначення навчальних програм, розкрити і проаналізувати принципи їх створення у програмі Microsoft Excel, можливості, перспективи використання у навчальному процесі.

Призначення навчальних програм полягає у тому, щоб навчити студента самостійно вивчати незнайомий предмет, а також навчити «схоплювати» суть отриманої інформації, вміти користуватися нею. Завдання дослідження: дослідити переваги впровадження інформаційних технологій у вищій школі; описати можливості використання навчальних комп'ютерних програм як при самостійній роботі студентів, так і на аудиторних заняттях; обґрунтувати вибір операційного середовища для складання комп'ютерних програм; спрогнозувати результати її застосування.

Основний зміст роботи.

Навчальна комп'ютерна програма – це програмний засіб, призначений для вирішення певних педагогічних завдань, що має предметний зміст і орієнтований на взаємодію з учнем. Бурхливий розвиток новітніх інформаційних технологій і впровадження їх в Україні за останні роки позначилися як на розвитку особистості студента, так і на всьому навчальному процесі у вищій школі. Тому питання впровадження у навчальний процес навчальних комп'ютерних програм стає особливо актуальним (В.Г. Кремень [1, 2] та ін.). Саме завдяки цьому зараз ставиться питання про формування інформаційної культури та медіакомпетентності сучасного покоління студентів. Комп'ютер природно вписується у повсякденне життя вищої школи і є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити навчальний процес, зробивши його більш продуктивним. Впровадження новітніх інформаційних технологій у вищій школі має переваги перед традиційною системою навчання, а саме: мотивується навчальна діяльність, підвищується інтерес до навчання; здійснюється індивідуальний підхід; кожен студент стає суб'єктом навчання; за один і той же проміжок часу обсяг виконаної роботи значно збільшується; полегшується процес контролю і оцінки знань; розвиваються навички навчальної діяльності (планування, рефлексія, само- і взаємоконтроль) [6].

Традиційний урок (пара) є адекватною формою і в умовах зміни цілей і цінностей навчання, і в умовах технологічної революції в області способів і засобів навчання, коли поряд з паперовими навчальними посібниками і підручниками стали конкурувати електронні дидактичні засоби навчання (мультимедійні підручники, інтерактивні навчальні тренажери, електронні енциклопедії – зокрема Вікіпедія). Сучасний мультимедійний урок будується за тією ж схемою, що і традиційний: актуалізація знань, пояснення нового матеріалу, закріплення і контроль. Крім того, використовуються ті ж самі методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий і інші.

У наш час розвиваються наступні напрямки інформаційних технологій: універсальні інформаційні технології (текстові редактори, графічні пакети, системи управління базами даних, процесори електронних таблиць, системи моделювання, експертні системи і т.п.); комп'ютерні навчальні та контролюючі програми, комп'ютерні підручники; мультимедійні програмні продукти; комп'ютерні засоби комунікацій.

Крім того, слід враховувати, що Болонська система вимагає більшу частину часу відводити на самостійну роботу студентів. І якщо теоретичний курс будь-якого предмету є більш-менш доступним для самостійного вивчення, то самостійне вивчення практичних питань може викликати деякі труднощі. Це, в першу чергу, пов'язано з тим, що «під рукою» немає досвідченого фахівця, який порадив би, який шлях слід обрати для якнайшвидшого вирішення тієї чи іншої проблеми, що виникає при роботі над конкретним завданням, а студент, у більшості випадків, не завжди може адекватно оцінювати можливості обраного методу. Тому розробка навчальних програм, особливо для студентів заочної форми навчання, є досить актуальною. При цьому досить гостро постало питання вибору операційного середовища для створення комп'ютерних програм. Вибір зупинився на електронних таблицях Microsoft Excel і саме такий вибір пояснюється наступними чинниками: 1) Електронні таблиці Microsoft Excel входять у пакет прикладних програм Microsoft Office та встановлені практично на всіх комп'ютерах. 2) Вивчення основ роботи з електронними таблицями Microsoft Excel зараз проходять у всіх навчальних закладах – починаючи зі школи і закінчуючи середніми і вищими навчальними закладами, тому можна сподіватися на більш-менш тісне знайомство біль-

шості користувачів із цією програмою. 3) Електронні таблиці Microsoft Excel досить прості у використанні і при достатньо професійно написаній програмі, не повинні викликати складнощів у роботі для користувачів з невисоким рівнем підготовки. 4) Електронні таблиці Microsoft Excel досить легко і просто підключати для спільної роботи з іншими програмами, що значно розширює діапазон їх застосування.

Як приклад, розглянемо допоміжну програму для вивчення української літератури. Комп'ютерна програма для ознайомлення студентів із напрямками і течіями української літератури складається з двох частин: теоретичної (рисунок 1) і контрольно-залікового заняття (рисунок 2).

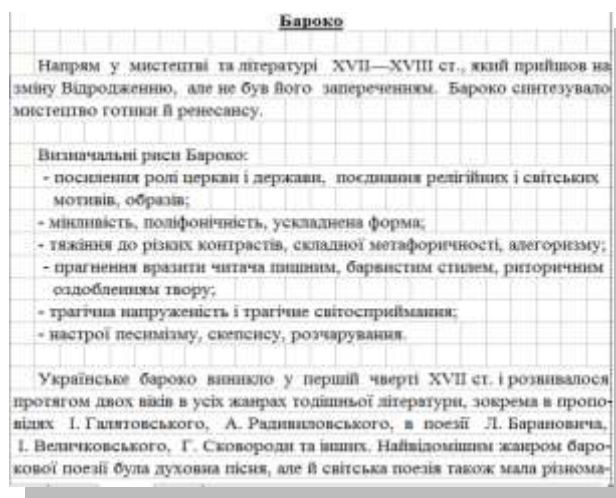

Рисунок 1 – Теоретична частина програми

Теоретична частина являє собою виклад інформації, що доповнена ілюстративним матеріалом, який, у свою чергу, сприяє кращому запам'ятовуванню. Після того, як студент вивчить теоретичну частину, комп'ютер поставить питання: «Чи готові Ви до проведення контрольно-залікового заняття?» (рисунок 2).

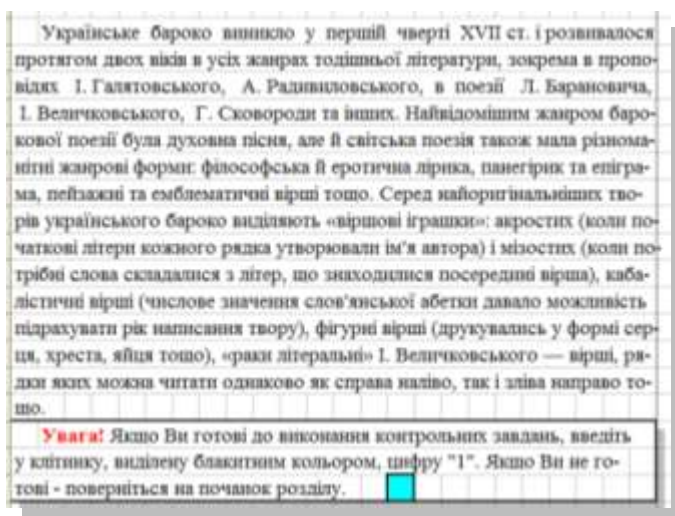

Рисунок 2 – Питання про готовність до проходження тесту

Якщо студентом виявлена готовність, необхідно ввести у клітинку, виділену блакитним кольором, код доступу – цифру 1. При позитивній відповіді на екран виводить-

**ПЕРЕЯСЛАВСКАЯ РАДА: ЕЁ ИСТОРИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ
И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ВОСТОЧНОСЛАВЯНСКОЙ ЦИВИЛИЗАЦИИ**

ся перше питання тесту. При цьому вся теоретична частина, викладена на попередній сторінці, зникає. У випадку, якщо учень захоче підглянути правильну відповідь, яка знаходиться у теоретичній частині, то він не зможе цього зробити, адже текст зник.

Спроба повернутися до тексту теоретичної частини шляхом введення у виділену клітинку нульового значення, поверне теоретичну частину на екран, але, при цьому, закритється доступ до питань контрольного заняття. Після того, як буде знайдена правильна відповідь у інформаційній частині, і в спеціальну клітинку буде введена цифра 1, знову з'явиться питання, але вже інше.

Контрольно-зачетное занятие	
Студент: Иванов П.С.	
Вопрос № 1	
Барокко – це напрям у мистецтві та літературі, який прийшов з на зміну...	
...Класицизму	☒
...Неоромантизму	☐
...Реалізму	☐
...Ренесансу	☐
Вопрос № 2	
Риси, які характерні для Бароко, перераховані у рядку:	
Простота викладу; передавання меланхолічних настроїв ліричних героїв; прагнення вразити читача барвістим	☒

Рисунок 3 – Контрольно-залікове заняття

Таким чином, спроби списування будуть марні. При цьому все одно досягається необхідний педагогічний ефект: у будь-якому випадку, студент вивчить необхідний матеріал. Якщо студент, у відведений викладачем час, не встигає отримати позитивну оцінку (хоча б 3 бали), тестування переривається, і студент направляється у відповідний теоретичний розділ.

При потребі, можна додати у програму контрольного-залікового заняття таймер, і тоді можна буде оцінювати міцність отриманих знань не тільки за кількістю зроблених спроб і правильних відповідей, але і за часом.

Висновки і перспектива дослідження.

Під час виконання роботи, були вивчені переваги впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі. Були вивчені можливості використання навчальних комп'ютерних програм як при самостійній, так і аудиторної роботі студентів; обґрунтований вибір операційного середовища для створення комп'ютерних програм.

У даний час йде глобальна комп'ютеризація та інформатизація освіти в цілому, і, зокрема, вищої школи. У зв'язку з цим, широке поширення отримали навчальні комп'ютерні програми. На жаль, навчальні комп'ютерні програми, спрямовані на вивчення гуманітарних дисциплін, практично відсутні. Розроблено комп'ютерну програму, що призначена допомогти студентам у вивченні одного з розділів української літератури, що стосується течій у ній. Організаційно програма складається з двох частин: теоретичної та контрольного-залікового заняття.

У розробленій програмі передбачені заходи, які перешкоджають списуванню, підгляданню і вгадуванню правильних відповідей. Незалежно від того, як студент спробує відповісти на поставлені питання (чесно, вивчаючи теорію або отримавши питання, повертаючись у теоретичну частину, а звідти – знову до контрольно-залікової роботи) він все одно отримає і засвоїть певні знання.

Список литературы: 1. Кремень В.Г. Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності / В.Г. Кремень // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 9–13. 2. Кремень В.Г. Модернізація системи освіти як важливий чинник інноваційного розвитку держави / В.Г. Кремень // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: зб. наук. пр. / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО та О.Г. РОМАНОВСЬКОГО; Мін-во освіти та науки України, нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т». – 2003. – Вип. 1 (5). – С. 3–9. 3. Гуревич Р.С. Нові інформаційні технології в підготовці сучасного фахівця / Р.С. Гуревич, А.М. Коломієць, Д.І. Коломієць // Кримські педагогічні читання: матеріали міжнародної наук. конф. (Харків, 12–17 вересня 2001 року) / М-во освіти та науки України, НАН України, Харк. держ. Техн. ун-т / за ред. С.О. Сисоевої і О.Г. Романовського. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2001. – С. 149–152. 4. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі і науковій діяльності: навч. посіб. [для студ. пед. ВНЗ і слухачів ін-тів післядиплом. освіти] / Р.С. Гуревич. – К.: Освіта України, 2006. – 396 с. 5. Гуревич Р.С. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх вчителів у галузі інформаційно-комунікаційних технологій / Р.С. Гуревич // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2008. – №2. – С. 92–98. 6. Васильева Л.И. Использование компьютерных технологий в самостоятельной работе студентов / Л.И. Васильева, А.А. Журавский // Проблемы инженерно-педагогического образования. Сборник научных трудов – УИПА, Харьков – 2012. Выпуск № 34–35. – С. 111–119.

*Титаренко-Качура И.Л.
г. Бургас, Болгария*

ПРОБЛЕМЫ ГАРМОНИЗАЦИИ МЕЖНАЦИОНАЛЬНЫХ ОТНОШЕНИЙ В АСПЕКТЕ МЕТОДИКИ РКИ В ЭПОХУ ПОСТМОДЕРНИЗМА

«Триумф Руси, выразившийся в акте Переяславской рады, не просто вернул в лоно материнского государства его исторические территории. Благодаря ему был сформирован современный русский литературный язык... возникла высшая богословская школа, а затем-высшая школа вообще.» – такую оценку Переяславской раде дает Кирилл Фролов, известный российский публицист, основатель и глава Ассоциации православных экспертов [5, с. 23].

Со времен Переяславской рады прошло много лет. Русский язык, как многоступенчатое современное явление на постсоветском пространстве, претерпевает, фактически, те же перетурбации, как и во времена Богдана Хмельницкого, только сегодняшние изменения обусловлены иной эпохой – эпохой постмодернизма. В литературной прак-